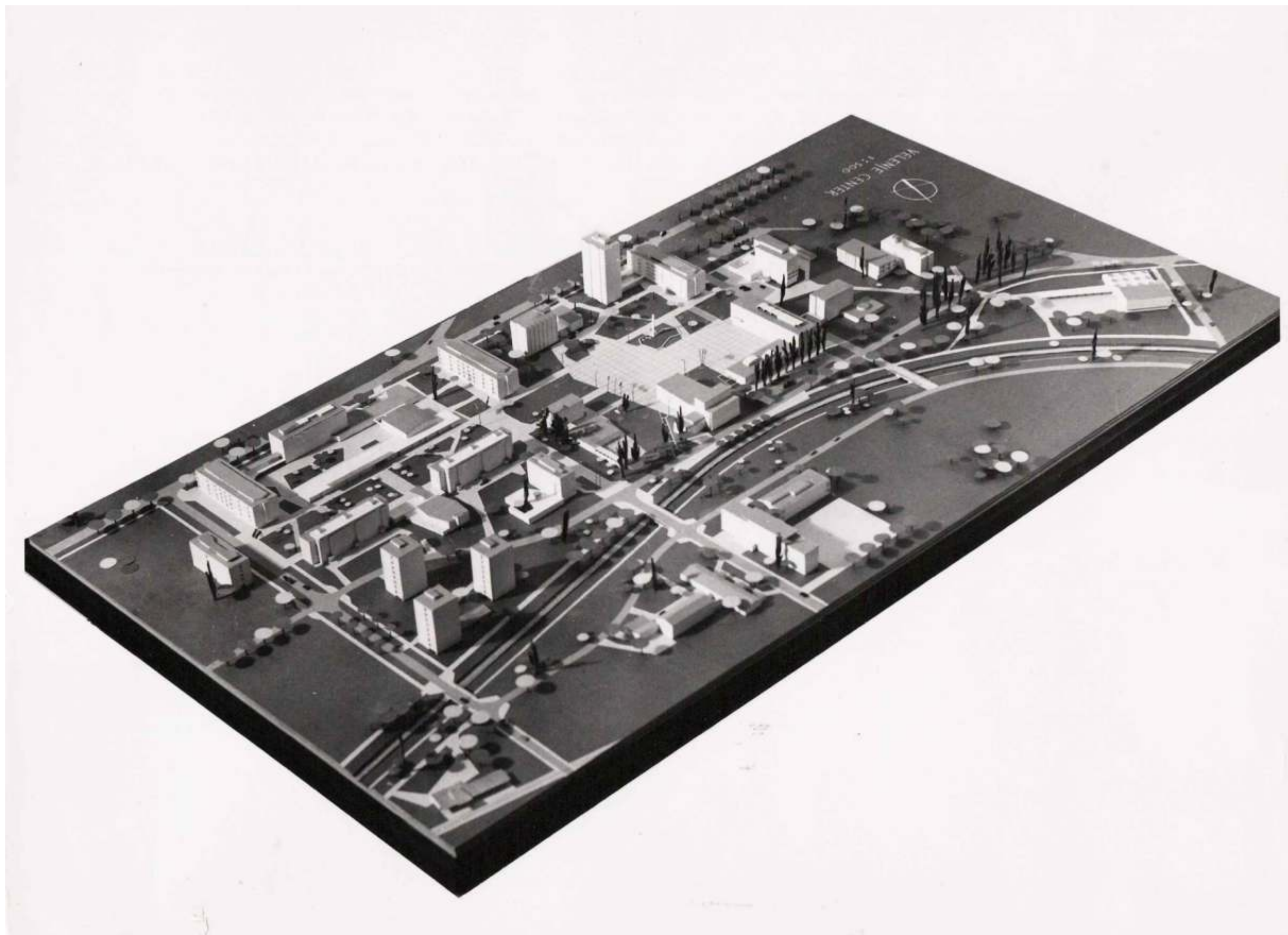

Maketa novega mestnega središča Velenja iz leta 1957

V 2. pol. 50-tih let so načrti izgradnje Velenja dosegli vrh. Gradnja na rečni terasi desnega brega Pake je hitro napredovala, vendar pa ožje vodstvo premogovnika z direktorjem Nestlom Žgankom na čelu ni bilo najbolj zadovoljno s podobo nastajajočega Novega Velenja. Mesto, ki je nastajalo, je preveč spominjalo na nekdanje delavske kolonije in je že v času gradnje delovalo arhitekturno zastarelo, zato so leta 1956 sprejeli nov urbanistični načrt, ki je predvidel izgradnjo modernega novega mestnega središča na levem bregu Pake, po najnovejših evropskih urbanističnih smernicah. Po končani regulaciji reke Pake, je na vzhodni ravnici dolinskega dna Šaleške doline začelo nastajati t.i. “mesto v parku”, mesto z veliko zelenimi površinami, osrednjim trgom, okoli katerega so se po načelu “coninga” zvrstile ostale mestne funkcije (uprava, zdravstvo, šolstvo in trgovina), velikimi in svetlimi stanovanji, skupnim toplovodnim ogrevanjem ter cestno obvoznico, ki se je izognila mestnemu središču. Velenje je bilo v tem času najmodernejšo jugoslovansko mesto, ki se ga je kmalu oprijelo ime “socialistični čudež”. Stotisoče udarniških ur in smeli načrti so doživeli vrhunec 20. septembra 1959, ko so na Titovem trgu pred okoli 20.000 obiskovalci svečano odprli novo mestno središče.

Ukrotitev hudourniške Pake je bilo delo množice udarnikov, ki so bili na opravljeno delo zelo ponosni.

Regulacija Pake je omogočila gradnjo na vzhodnem ravninskem delu Šaleške doline

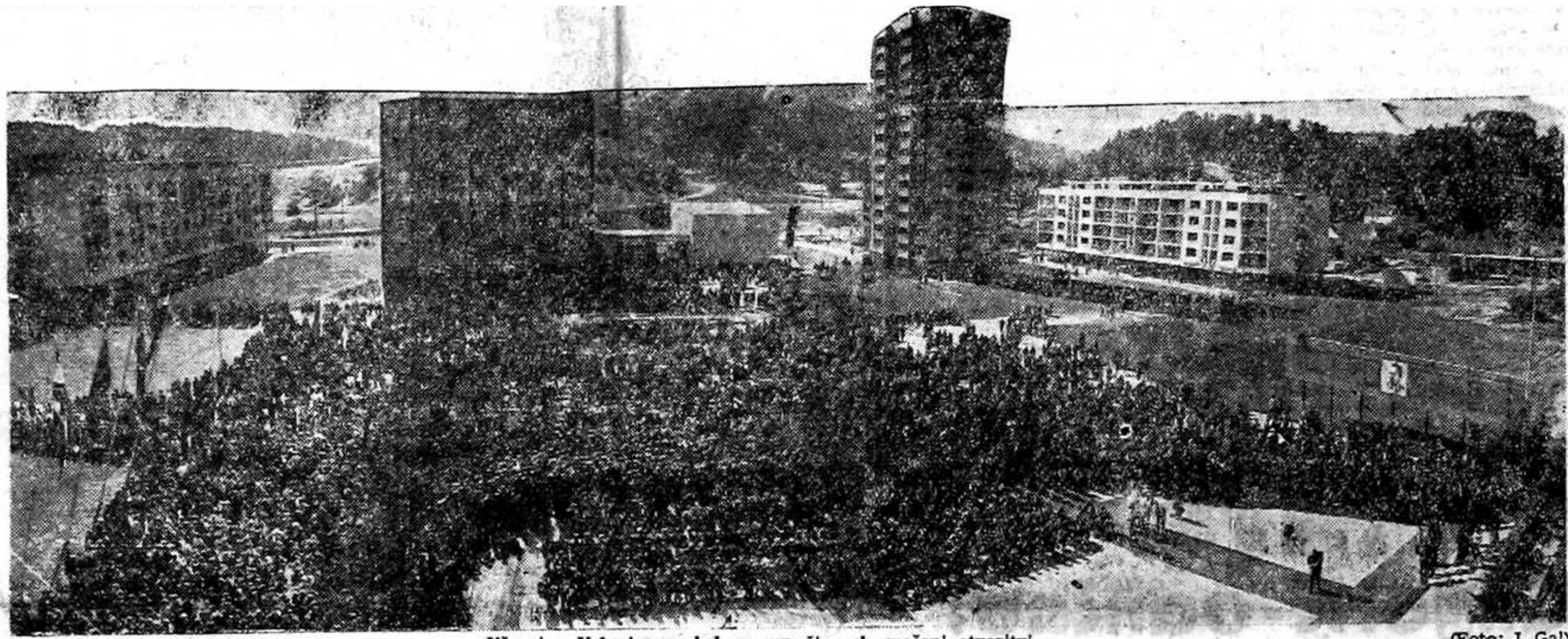
Začetek gradnje novega mestnega središča (Dom kulture, 1958)

Prvi obrisi bodočega “socialističnega čudeža”, kot so začeli Velenje kmalu imenovati

Praznik udarnikov ob letnem zaključku del

Včeraj v Velenju: pogled na množico ob svečani otvoritvi

(Foto: J. Gal)

Z otvoritve Novega Velenja

Novo Velenje - velik uspeh

PRIZADEVANJ DELOVNIH LJUDI IN CELOTNE NAŠE DRUŽBE - VEČ KOT 20 TISOČ UDELEŽENCEV VELIKEGA SLAVJA OB OTVORITVI NOVEGA VELENJA IN PRAZNOVANJA 40-LETNICE ZKJ IN SKOJ - NA SVEČANOSTI JE GOVORIL PODPREDSEDNIK ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE FRANC LESKOŠEK-LUKA, KI JE ODKRIL TUDI SPOMINSKI MONUMENT PRED KULTURNIM DOMOM

Včeraj dopoldne so ob praznovanju 40-letnice ustanovitve ZKJ in SKOJ slovesno predali Novo Velenje svojemu namenu. Ob tej priložnosti je bila v centru Novega Velenja, na trgu pred kulturnim domom, velika svečanost, katere se je udeležilo več kot 20 tisoč prebivalcev Velenja, rudarjev Velenja in drugih rudarskih centrov naše republike in veliko število ljudi iz raznih krajev Slovenije in Hrvaške. Med gosti na včerajšnji svečanosti so med drugimi bili tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka, predsednik odbora za zunanje zadeve pri Zvezni ljudski skupščini dr. Aleš Bebler, podpredsednik IS LRS Viktor Avbelj, člani IS LRS Tone Bole, Vladko Majhen, Niko Silih in Milko Goršič, predsednik OLO Celje Riko Jerman, sekretar OK Zveze komunistov za celjski okraj Franc Simonič, direktor rudnika Velenje Nestl Zgank in drugi. Na svečanosti so bili tudi predstavniki občinskih LO in sekretarji občinskih komitejev Zveze komunistov občin celjskega okraja in številni drugi iz vseh krajev Slovenije.

Nekaj minut pred deseto uro je bil prostor pred kulturnim domom napolnjen do zadnjega kotička. Se pred tem so si številni obiskovalci Velenja ogledali mesto in se zanimali za najrazličnejše novosti in komunalne objekte. Številne partijske, državne, republiške in rudarske zastave so krasile mesto, ki je bilo odeto v zelenje. Posebno slovesno je bila urejena velika tribuna, za katero je bil na rdeči podlagi in rudarski zastavi pritrjen rudarski emblem in rudarski pozdrav: »Srečno! Nekoliko na levi je velika slika predsednika Tita.

Točno ob 10. uri se je začela svečanost. Velika povorka, v kateri je sodelovalo okrog tisoč ljudi in ki je krenila izpred Doma rudarjev, je prišla na kraj svečanosti. Sprejeli so stopali, oblečeni v svečane črne obleke, velenjski rudarji, nato v belih oblekah pripadniki najrazličnejših društev in organizacij, ki so nosili zastave in prapore, in potem spet rudarji. Vmes je bila godba na pihala DPD Svoboda Velenje. V paradi je sodelovalo več kot 500 rudarjev velenjskega rudnika in nekateri drugi. Množica ljudi je rudarje in udeležence povorke pozdravila z navdušenim ploskanjem.

V parku so že zjutraj odkrili spominsko ploščo, saj je bila tu leta 1939 okrožna konferenca SKOJ. Tu se je zbralo več tisoč mladine iz celjskega okraja in drugi prebivalci.

Potem ko so se rudarji postavili pred svečano tribuno, je začel velenjsko svečanost ob priliki praznovanja 40. obletnice ZKJ in SKOJ (Nadaljevanje na 3. strani)

Ponosni smo nate, Velenje!

NEKAJ DROBCEV OD VELENJSKEGA ŽIVČAVA

Prvi so prišli že v soboto. Ob jezeru so si taborniki postavili šotore, največ pa jih je bilo pri sorodnikih. Tisti, ki sorodnikov niso pričakovali, so se utestili in sobe odstopili drugim gostom.

Večer je bil lep, veličasten. Osvetljene nove stavbe, ognjem z gradu, kulturni program v novem parku in zabava ob jezeru so bile glavne točke. V nedeljo zjutraj je bilo nebo kot pomilo.

To je pripomoglo, da so se mnogi že v zadnjem trenutku odločili za Velenje. Najprej so skupine pohitele v novi center, ki je še nenaseljen, nato pa polagoma v naseljeno četrto. Hoteli so videti, kako knapi že sedaj žive in delati je res, da so iz fantov in deklet, ki so prišli iz hribov in grap od blizu in daleč, postali kulturni in razgledani prebivalci novega mesta.

Cuti je bilo mnogo navdušenih pripomb. Med njimi niso osamljene želje: ko bi pri nas... Ali: ko bi našli ljudi tako prijeli... Oder so postavili pred kulturnim domom. V ozadju je bil prostor za 200 pevcev. Na desni spredaj so bili trije recitatorji-solisti. Sprejeli so imeli prostor dirigent. Na levi pa je bil oder za govornike.

Velikostna je bila povorka rudarjev. Ponosno in samozavestno so korakali v četverstopih za zastavami in godbo. Ponosni upravičeno.

Program niso napovedovali. (Nadaljevanje na 3. strani)

Tov. Leskošek ter ostali gostje v Velenju na poti v klub Delavske univerze (Foto: J. Gal)

Večer, 21. 9. 1959

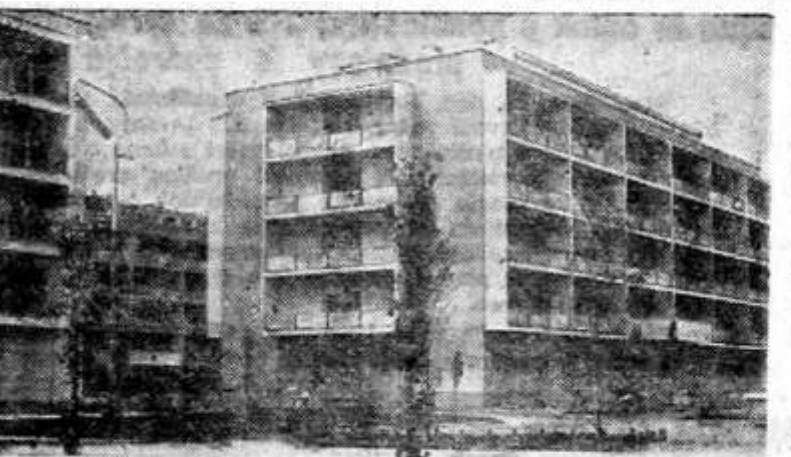
VEDNO VEČ LJUDI, PREMAGA IN STANOVANJ V VELENJU

Moderno in urejeno mesto

Kljub veliki stanovanjski gradnji, ki bo naslednje leto le delno omilita, se poleg vseh delavcev tudi mnogi rudarji vozijo in pelajo vsak dan več kilometrov daleč. Da bi čimprej vsaj nekoliko rešili veliko stanovanjsko krizo v Velenju, bi bilo nujno, da bi sredstva za gradnjo v ta bogati del Salisler doline dotedala še hitreje.

Stanovaljska kriza v Velenju se kaže tudi drugje: velenjsko osrednjo in celodnevni pouk; vesteransko dolino skvobode bi se lahko še bolj razmahnilo, če bi bilo več prostorov. Velenje je nima telovadnice.

Dolej so zgradili nad 500 stanovanj. Letos bodo zgradili še sedemdeset, dvaindeset in 2 štiriinšestdeset. Tako bo vsaj 107 stanovanj. Poleg tega gradijo 457 drugih stanovanj. V dveh blokih bodo urečili trgovske lokale. Vse to novinarskih in urejateljskih delovnih okolico, kar je pretežno zaslug delavskih in rudarskih samih.

Včeraj vas — danes mesto s sodobnimi stanovanjskimi posolji

Večer, 13. 12. 1957

4 stran

VEČER

Prosiava Dneva rudarjev

V Velenju otvoritev novega stadiona

Po telefonu — Pod gestom: »Rudarski stan, bodi nam po zdravljeno,« so velenjski rudarji in ostali prebivalci tega na no vo porajajočega se mesta svoj dan proslavili. Urejene ceste, lepa neonska razsvetljava, nov stadion ob jezeru ter množica piplajočih zastav, vse to je dalo rudarskemu Velenju včeraj še posebej slavnostno oblečje.

Ze v zgodnjih jutranjih urah je bilo v Velenju vse živo. Praznično razpoloženje je še bolj dvignila godba domače Svobode, ki je igrala budnico. Kmalu po sedmi uri so se pričeli zbirati na rudniku člani DS k slavnostnemu zasedanju. Medtem se je pred rudnikom zbrala množica rudarjev, ki je v povorki odšla do letnega gledališča ob jezeru, kjer se je pričel svečani del proslave Dneva rudarjev.

Zbralo se je okrog 2000 rudarjev in prebivalcev, med njimi mnogi gostje. Prisoten je bil tudi sekretar združenega okrajnega odbora SZDL Celje in Soštanj Jakob ZEN, predsednik OLO Soštanj Tone ULRIH, predsednik SZDL za šaleško komunono Jože MAROLT in drugi. Svečano proslavo je otvoril predsednik delavskega sveta Ivo JAMNIKAR, ki je govoril o pomenu Dneva rudarjev, zgodovini velenjskega rudnika in njegovem perspektivnem razvoju v nadaljnjih letih. Po govoru je sledil krajiški kulturni spored sekoli domače Svobode. Posebno odobravanje je žel novi 80-članski pevski zbor pod vodstvom Riharda BAUERMANA. Po spredu je predsednik OLO Soštanj Tone Ulrih razdelil 27 rudarjem rede dela III. stopnje in medalje dela. Direktor rudnika Nestl ZGANK je bil odlikovan z redom dela I. stopnje. Poleg tega je delavski svet rudnika pismeno pohvalil 64 rudarjev. Ker je 12 rudarjev in 4 rudarske žene na zdraviljenju

v zdravilišču Topolštica in celjski bolnici, jim je posebna delegacija uniformiranih rudarjev odnesla odlikovanja in pohvale. Prav lepa svečanost je bila včeraj popoldne. Svojemu namenu so izročili sodoben stadion na lepem prostoru ob Velenjskem jezeru. Stadion je bil zgrajen na pobudo direktorja rudnika s prostovoljnimi delom ter s pomočjo rudnika Velenje

in Termoelektrarne. Ob slovesni svečanosti otvoritve je govoril predsednik upravnega odbora Tine KOREN. Ob priložnosti otvoritve je bil telovadni nastop Partizanskih društev iz Velenja in okolice. Domači NK Rudar je odigral tekmo s klubom SW Fu. helsdorf iz Avstrije. Zmagali so gostje s 3:1.

Mišo Bostele

Velenjski športni obraz

Slavko Hudarin

Največ športnih uspehov so dosegli v pretekli sezoni velenjski športniki v nogometu. Na prvenstvu celjske nogometne podzveze so dosegli častno četrto mesto za Olimpijo, Bratislavo, Proletarce in Nogo (ter s tem dosegli najvišji uspeh v zadnjih štirih letih).

Va ljubitelji nogometa širom po naši republiki, ga poznamo, saj je častno zastopal tudi že bave slovenske reprezentance. Tudi ko mladinec je igral v prvem moštvu Rudarja iz Trbovlj, kjer se je tudi rodil. Ko je naslednje leta študiral v Ljubljani, ga srečamo v dresu Odrada, nato zopet pri Rudarju in v času služanja vojaškega roka pri Veležu v Mostarju.

1 • NAŠ REPORTER V VELENJU • 1

Novo in staro mesto

V Velenju sem našel dvojico Velenj; spodaj ob Paki je še trg domala tak kot je bil pred leti: z uradi, gostilnami, obrtnimi obrati in trgovinami, sproti pa se na polovici vzpenja onkraj Pake širi Novo Velenje, moderno mestice, kjer stoji vsaka hiša zase.

V starem trgu vidimo še običajne žarnice kot v Mariboru in nekaterih drugih, komunalno manj razvitih krajih. Po naselju se dviga prah, medtem pa se okrog rudnika proti novemu naselju širijo lepe asfaltirane ceste. V razdaljah kakih 80 metrov se vstirijo fluorescentne žarnice — res prijeten pogled. Letos gradijo proti novemu naselju široko cesto, ki je zares potrebna.

Vsekakor se bo središče Velenja čez nekaj let premaknilo v to novo naselje, kjer pa morajo zgraditi še nekaj javnih in reprezentativnih zgradb. Pred desetimi leti je imelo Velenje blizu 2000, sedaj pa že okrog 4500 prebivalcev. Toda sedaj je šele za začetku svojega razcveta. Po načrtih o gradnji stanovanj in javnih stavb ter po načrtih o razvoju premovalstva bo Velenje v naslednjih desetih letih porastlo na preko 10.000 prebivalcev. Velenjčani že sedaj računajo,

ERČI PORAJAJOČEGA SE MESTA Iz majhnega trga napraviti mesto in enostavno stvar. To so v Velenju že dobro občutili. Z gradnjo stanovanjskih posolpi vprašanje razvoja mesta se ni rešilo. Res, število prebivalcev je raslo in še nagle raste, z njimi pa raste tudi številni problemi.

Solo in jo že gradijo, toda že nastajajo novi problemi. Potrebujemo nove prostore za gimnazijo! Kaj bo z zdravstvenim domom, menda ne mislite ostati pri sedanjih ambulanti? Ob jezeru urejajo športni stadion, toda še ni zgotovljen, če se oglašajo z vprašanjem, kako bo z novo telovadnico.

—V novem Velenju je treba postaviti dostojen kulturni dom! In drugi dodajajo svoje skrb. —Nujno je treba zgraditi v novih stavbah prostore za nove trgovine obrtne delavnice. Ali mislite, da je lahko novo naselje in mesto brez njih. Da, tudi trgovske lokale bodo uredili v novih stavbah.

S tem pa problem se niso pri kraju. —Ali bo naše mesto brez obrti? Mesto se razvija, obrt pa ne, četudi ima vse pogoje. Kaj le dela občina? Edino Jurje je močno razvil mehanično delavnico, seveda s pomočjo rudnika.

Tako vsak dan nastajajo novi problemi. Preglavice pa imajo tudi s starimi zadevami, kot je n. pr. zadružni dom, ki se nekako pogreza (ali veste kdo je za to odgovoren?). Pa tudi Dom onemoglih, kjer ima občina doli težave zaradi pitne vode. V Domu je danes 52 starih ljudi, hlapcev Jernejev. Pravijo, da pri reševanju komunalnih problemov v Velenju

v zadnjih letih med upravo rudnika in občinskim odborom ni bilo ravno bratovskih odnosov. Občinski mošje so se baje postavili na stališče, da se Velenje razvija zaradi rudnika, torej mora rudnik urejati vsa vprašanja, ki se pojavljajo (zlasti še komunalna).

Na rudniku pa so mnenja, da so oni sicer dolžni graditi stanovanja, urejati komunalne zadeve v Novem Velenju, vendar pa da mora tudi občina dati svoj delež. Koliko je občina, ki nimajo rudnika, pa le nekako rešujejo komunalne in druge manjše zadeve. Rudarji zlasti zamerjajo občini, da je dopustila propasti občinsko gradbeno podjetje, da ni razvilo obrti in še kaj.

Zato najbrž tudi ni fluorescentnih luči sredi trga, medtem ko so okrog rudnika gosti razmetane.

VELIKO IN PREMALO PREMOKA V Velenju se danes kaj radi pobahajo, kako silno hitro raste proizvodnja v rudniku.

—Letos ga bomo nakopali preko milijon ton!

—Z velenjske postaje odpremo dnevno blizu 100, s šotanske pa okrog 150 vagonov premoga.

Kaj vam ga ne bo znanjalo v zemlji? Zdej sem šele prišel oja na ogenj.

—Zmanjkalo, kje pa. Če ga

izkopljemo vsako leto 3 milijone ton, nam ga 150 let ne zmanjka. In še so povedali nove zanimive reči.

—Najbrž ne ve neste, da bomo pri nas čez osem let nakopali toliko premoga, kot v vseh ostalih slovenskih rudnikih. Oho, to pa je že preveč samozavesti. Človek bi dobil vira, da bi do zaslus s premoval najmanj četrti Stajerske, medtem ko se moramo potrošniki boriti, če ga hočemo dobiti kakšno tono.

—He, vi, ki nakopujete toliko premoga, kam ga pa dajete, da ga v Mariboru in Celju ljudje ne morejo kupiti niti za kurjavo dovolj?

To ni bilo najbolj prijetno vprašanje.

—Seveda za široko potrošnjo ga malo ostane, ker ga vsoga pokupi industrija in železnica.

Več jim ga damo, več ga hočejo imeti.

—Tako, kje boste pa potem vzeli premog za šolanjsko termocentralo, ki bo pozimi začela obratovati?

Tudi zato so naši odgovori: —Povečali bomo proizvodnjo.

Odgovor me ni v celoti zadovoljil, vendar upajmo, da bo v redu. Da v rudniku mislijo na povečanje proizvodnje, sta me prepričala predvsem dva momenta: iščejo nove rudarje in delavski svet je sklenil, da nič ne bo izkoristil več kot 14 dni dopusta, da ne bi trpela proizvodnja.

(Nadaljevanje sledi)

„Gorenja“ se pripravljajo na selitev

V Velenju se že pripravljajo na izpraznitev prostorov, ki jih dobi podjetje iz Gorenja * Direkcija rudnika se je že preselila * Tovarno bodo najbrž selili decembra

Poročali smo že, da nameravajo tovarno štedilnikov »Gorenje« prejši (TOBI) preseliti v Velenje. Glavni razlog za selitev podjetja je v tem, da je v Velenju okrog starega jaska več poslopij, ki bodo skoraj v celoti (po adaptaciji) zadoščala temu podjetju, medtem ko bi v Gorenju nove prostore morali šele graditi. Vrednost osnovnih sredstev, ki jih dobi tovarna štedilnikov v Gorenju, cenijo na 180 milijonov dinarjev (prenos osnovnih sredstev).

Drugi važen razlog je v razvoju Velenja samega kot industrijskega središča. Tu so že zgrajeni mnogi komunalni objekti, ki jih v Gorenju nikdar ne bi bilo, razen tega pa bi tovarna lahko zaposlila tudi precej ženske delovne sile, ki je v Velenju v izobilju. Tako bo možnost zaposlitve v Velenju bolj pestra.

V Velenju se že pripravljajo na izpraznitev prostorov, ki jih dobi podjetje iz Gorenja. Direkcija rudnika se je že preselila. Tovarno bodo najbrž pričeli seliti decembra. Stroje bodo prevažali s posebnimi kamioni. Predvideva-

jo, da bo selitev zaključen do pomaja prihodnjega leta, ko naj bi podjetje v Velenju že polno obratovalo.

V VELENJU POTREBUJEJO LAHKO INDUSTRIJO

Velenje se hitro razvija. V rudniku je danes zaposlenih več kot 2000 rudarjev. Razen rudnika v Velenju, ni podjetja, ki bi lah-

ko zaposlovalo žensko delovno silo. Zaradi tega nastaja problem, kje zaposliti žene. Ze dalj časa v Velenju razpravljajo, kako bi rešili to vprašanje. Sodiijo, da bi ta problem lahko rešili le s kakšno vrsto lahke industrije, kjer bi zaposlili žensko delovno silo. O tem bo v kratkem razpravljali tudi delavski svet rudnika.

—ko

Večer, 22. 8. 1959

Večer, 4. 7. 1955

Večer, 11. 6. 1959

Večer, 17. 8. 1955

Svečana otvoritev novega mestnega središča

20. september 1959

